

GLEDALIŠČE

Fotografija: Peter Uhan

5 kil sladkorja

SNG Nova Gorica, Mini teater Ljubljana,
Judovski kulturni center Ljubljana

Drama izraelskega avtorja Gura Korena, uprizorjena pod vodstvom izraelskega režiserja Yonatana Esterkina, ima zanimivo in originalno zasnovo. Temelji na odnosu med mrtvim dedkom in njegovim odraslim vnukom, in sicer tako, da dedek vnuka obiskuje skozi telesa drugih ljudi, ki jih vnuk Peter srečuje na svoji poti po mestu. Ko se dedek začasno naseli v tujih telesih, jih povsem prevzame, skozi njih govori s svojim glasom in uporablja svoje kretnje. Ko odide iz tako naseljenega telesa, se v telesu takoj spet prebudi prejšnja oseba. To pojavljanje dedkovega duha v različnih osebah povzroča številne humorne in bizarne situacije ter nesporazume, igralcem pa omogoča nenavadno

igro – izmenično upodabljanje dveh oseb. Realizacija te osnovne zamisli pa je manj očarljiva: situacije in dialogi, v katerih se znajde odrasli vnuk, so pogosto predolgi in brez posebne vsebine, njihov humor pa je zelo preprost. Preprost je tudi jezik: predstavljeni liki imajo skromno besedišče, ki pogosto vključuje rabo popularne kletvice.

Namen besedila je ponuditi sproščen, celo humoren odnos do zgodovinskih dogodkov druge svetovne vojne, ko se marsikdo ni vedel junaško, ampak si le prizadeval za lastno preživetje. Takšen je bil tudi Petrov dedek, ki je s prekupčevanjem sladkorja omogočil svoje preživetje in razvoj družine. Čeprav se ne more pohvaliti z junaštvom ali pričati o velikem trpljenju, pa si vseeno želi, da je njegova zgodba zabeležena na primeren način; zato tudi pride v Petrovo življenje in pričakuje njegovo pomoč pri dokumentiranju preteklosti.

Prehajanje med različnimi svetovi učinkovito predstavlja kombinacija oziroma izmenjavanje dokaj prazne odrske scene (Aleksander Blažica) in videa (Neli Maraž, Aleksander Blažica), ki prikazuje zunanji svet in se običajno pojavi, ko iz ene od prisotnih oseb spregovori pokojni dedek. Vklapljanje/izklapljanje video posnetkov sovпада z vzpostavljanjem in prekinitvijo nenavadnega stika in tako pomaga graditi strukturo dogajanja.

Dobra je tudi adaptacija besedila, ki sta jo za to priložnost pripravila Nika Korenjak, ki je tudi ena od nastopajočih v predstavi in hkrati njena dramaturginja, ter režiser Yonatan Esterkin. Dogajanje je tako iz Tel Aviva prestavljeno v Ljubljano in poleg tega, da nam je na ta način predstava bolj domača, hkrati opozarja, da so bili tudi pri nas med vojno in po njej judje s podobno težkimi in raznolikimi usodami.

V glavni vlogi vnuka, ki je navdušen nad pojavom svojega dedka, mu želi ustreči in pomagati, nastopi Peter Harl. Druge osebe iz predstave imajo stranske, epizodne vloge, zato preostali igralci igrajo več oseb, nekateri med njimi pa igrajo še pokojnega dedka. Poleg že omenjenih dveh igralcev nastopajo še Matija Rupel, Saša Pavlin Stošič in Jure Kopušar.

Mirjam Novak

S KNJIŽNEGA TRGA

Naguib Mahfouz

Kairska trilogija

Prevedla in opombe napisala Barbara Skubic. Ljubljana:
Založba / *cf. (Zbirka Kaif)

Pred natanko desetletjem je arabski literarni svet slavil stoletnico rojstva največjega egiptovskega pisatelja in edinega arabskega nobelovca (1988) doslej. Naguib Mahfouz (1911–2006) je v svoji skoraj 70-letni pisateljski karieri napisal 34 romanov, čez 350 kratkih zgodb, ducat scenarijev in pet dram. Njegovo osrednje delo je 1500 strani obsežna Kairska trilogija, ki jo sestavljajo romani iz avtorjevega t. i. realističnega obdobja: Pot med palačama (Bayn al Qasrayn, 1956), Palača poželenja (Qasr al Shawg, 1956) in Cukrarska ulica (Al Sukkariya, 1957). Naslovi privzemajo imena središčnih kairskih ulic, v katerih je avtor odraščal, napisani so bili nedavno pred juljsko revolucijo, ki se je zgodila 23. julija 1952, izdani pa pet let po njej. (Revolucija se je končala s strmoglavljenjem kralja Faruka, koncem vladavine dinastije Mohameda Alija, vzpostavitvijo egiptovske republike, koncem britanske okupacije Egipta in z neodvisnostjo Sudana.) V tankoču-

tnem prevodu iz arabščine in poglobljenih opombah Barbare Skubic – vse tri knjige je v zbirki Kaif izdala Založba *cf v letih 2005–2007, prvo med njimi pa v posodobljenem prevodu in opombah še v začetku letošnjega leta –, so na voljo tudi slovenskim bralcem.

Trilogija prinaša poglobljeno zgodovinsko, psihološko in čustveno sliko življenja v Kairu v obdobju od prve svetovne vojne do začetka petdesetih let prejšnjega stoletja, natančneje treh generacij rodbine navzven eminentnega, a v več pogledih spornega in predvsem tiranskega gospoda Ahmeda Abd el-Džavada.

Gosto tkana in s filigransko natančnim sociološkim mozaikom izrisana monumentalna saga iz Kaira predstavlja edinstveni in dragoceni portret življenja polpretekle zgodovine v tem delu sveta. Neprecenljiva vrednost družinske celice, ki v islamskem svetu nujno pomeni dvoje; čast, varnost in podporo na eni strani ter (večkrat kruto) odrekanje na drugi, skriva v sebi tudi veliko sprenevedanja, lažnih podob in bolečine. Razen natančnega prikaza družinskega življenja Mahfouzova podrobna pisava prikazuje tudi postopne družbenopolitične spremembe v družbi, ki se v marsičem križajo s tradicionalnimi pogledi na življenje. Te spremembe so najtrši oreh prav za gospoda Ahmeda, ki naraščajoče svobode družinskih članov nikakor ne zmore sprejeti, še manj pa se strinjati s spoznanjem, da njegovi sinovi hodijo po podobni poti kot on. A finančni polomi, staranja, bolezni, smrti, politični prevrati in taborišča mučenja pričajo, da se življenje postavlja na nove tirnice, ki se jim bo treba prilagoditi, da korupcija vse bolj obvladuje položaj in da porajajoči se zametki islamističnega gibanja, ki se v prihodnosti utegnejo nevarno razbohotiti (v tem je Mahfouzova vizionarskost), ne pomenijo nič dobrega.

Čeprav je bil Mahfouz, za katerega upravičeno trdijo, da je s svojimi deli zaznamoval arabsko 20. stoletje, znan po tem, da se v javnosti ni spuščal v politične debate, se v svojih delih ni mogel izogniti komentarju sočasnega družbenega dogajanja v Egiptu.

Jasna Lasja